

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ร้านยา นั้น ได้เริ่มมีขึ้นภายหลังสงครามมหาเอเชียบูรพาในรัชสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ยาของต่างประเทศเริ่มหลั่งไหลเข้าประเทศร้านยาที่เคยเป็นตัวแทนจำหน่ายยาให้แก่หน่วยแพทย์ของรัฐบาล ก็ต้องปรับปรุงกิจการเป็นร้านขายยาปลีกแก่ประชาชน เมื่อมีพระราชบัญญัติยาพ.ศ.2510 ร้านขายยาฝรั่งในประเทศตามพระราชบัญญัติยาฉบับปัจจุบันเรียกว่าร้านขายยาแผนปัจจุบัน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือร้านขายยาแผนปัจจุบันประเภท 1 (ขย.1) และร้านขายยาแบบบรรจุเสร็จ (ขย.2) โดยประเภทหลังมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขต้องการจะให้ร้านยาประเภทนี้หมดไป โดยการไม่ออกใบอนุญาตให้กับร้านยาประเภทนี้ ส่วนร้านยาเดิมจะขายต่อให้กับบุคคลอื่นไม่ได้ต้องเลิกกิจการไปเลย ถ้าไม่ต้องการที่จะประกอบธุรกิจประเภทนี้ (สุเชต ถิพหาชีวะ, 2540 : 12)

ร้านขายยาแผนปัจจุบันประเภท 1 (ขย.1) นี้จะต้องมีเกณฑ์ควบคุมดูแลและปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลาทำการจึงสามารถขอใบอนุญาตขายยาได้ ปัจจุบันนี้ร้านยามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นทำเลที่ตั้ง การตกแต่งร้าน ราคา เป็นต้น ความแตกต่างของคุณภาพการบริการของร้านยาเป็นประเด็นหนึ่งที่สาธารณสุขให้ความสนใจ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือผู้ป่วย ในปีพ.ศ.2545 โครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยา (The Community Pharmacy Development and Accreditation) จึงถูกพัฒนาขึ้น โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กับสภาเภสัชกรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาร้านยาทั่วไปเป็นร้านยาคุณภาพที่ให้บริการที่แตกต่างจากร้านขายยาทั่วไป เป็นบริการที่ไม่มุ่งเน้นเฉพาะขายยาแต่เป็นบริการแบบวิชาชีพที่ ให้บริการทั้งส่วนของผลิตภัณฑ์ (Product Service) และในส่วนของการบริการข้อมูลและข้อแนะนำ (Information Service) ทำให้ร้านยาเป็นสถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิซึ่งเป็นที่พึ่งและทางเลือกของประชาชน ในการดูแลรักษาภาวะความเจ็บป่วยเบื้องต้นของตนเองและมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้ยาที่ถูกต้อง และการดูแลรักษาสุขภาพควบคู่กันไปกับการให้บริการด้านยา โดยร้านยาใดมีความพร้อมและสนใจสามารถยื่นความจำนงขอเข้าร่วมโครงการนี้ได้ และทางโครงการจะส่งคณะทำงานมาทำการตรวจสอบและประเมินร้านยานั้นว่าผ่านเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดหรือไม่ หากร้านยาใดผ่านเกณฑ์ตามที่โครงการกำหนดก็จะได้รับการรับรองว่าเป็นร้านยาคุณภาพ ซึ่งร้านยาที่รับการรับรองว่าเป็นร้านยาคุณภาพนั้นจะได้รับ

สิทธิประโยชน์เหนือกว่าร้านยาทั่วไป อาทิเช่น ได้รับโอกาสเข้าร่วมโครงการ30บาทรักษาทุกโรค โดยเป็นการนำร่องขยายสู่ร้านยาซึ่งทางสำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ร่วมกับสภาเภสัชกรรมได้เลือกร้านยาที่ได้รับการรับรองว่าเป็นร้านยาคุณภาพ เป็นร้านยานำร่องสำหรับการเข้าร่วมโครงการ30บาทรักษาทุกโรค(ที่มา:สภาเภสัชกรรม) นอกจากนี้ยังได้รับความเชื่อถือจากผู้มารับบริการในร้านยาว่าจะต้องได้รับการที่ดีมีคุณภาพจากเภสัชกรอีกด้วย

ในปีพ.ศ.2548มีร้านยา (ร้านขายยาแผนปัจจุบันประเภท1) ในประเทศไทยทั้งสิ้นจำนวน 4,857 ร้านมีร้านยาที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการจำนวน 248 ร้าน (สภาเภสัชกรรม10 มีนาคม 2549) คิดเป็นร้อยละ5.1และมีจำนวนร้านยา(ร้านขายยาแผนปัจจุบันประเภท1)เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 207 ร้าน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่) มีร้านยาที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการ 27 ร้านคิดเป็นร้อยละ13 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่)โครงการร้านยาคุณภาพเป็นโครงการที่ดีและเกิดประโยชน์กับผู้บริโภคเป็นอย่างมาก อาทิเช่นมีการกำหนดมาตรฐานเรื่องสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งสนับสนุนบริการ โดยร้านยาต้องจัดสถานที่ให้มีอากาศถ่ายเท การเก็บรักษา ยาบางชนิดต้องเก็บในตู้เย็น เพื่อป้องกันการเสื่อมสลายของยามีอุปกรณ์ในการให้บริการสุขภาพที่เหมาะสม เช่น เครื่องชั่งน้ำหนัก ที่วัดส่วนสูง เป็นต้น มีเอกสารให้ความรู้เผยแพร่ มีการกำหนดมาตรฐานเรื่องการบริการเภสัชกรรมที่ดี มีการจัดหา การควบคุมยาและเวชภัณฑ์และการกระจายอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นคุณภาพและความปลอดภัยของประชาชนเป็นสำคัญ เภสัชกรจะต้องเป็นผู้ส่งมอบยาด้วยมือผู้ป่วยเอง อีกทั้งมีการกำหนดมาตรฐานในเรื่องการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และจริยธรรม สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ไม่จำหน่ายยาที่อยู่ในความรับผิดชอบของเภสัชกรในขณะที่เภสัชกรไม่อยู่ปฏิบัติงาน เคารพและเก็บรักษาความลับข้อมูลของผู้ป่วย เป็นต้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า กลับมีร้านยาที่สนใจและเข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปีพ.ศ.2548 มีเพียงจำนวน 320 ร้าน (ที่มา:สภาเภสัชกรรม)

ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลให้ผู้ศึกษาสนใจและศึกษาทัศนคติ ของเจ้าของผู้ประกอบการร้านยา ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ต่อโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยาเพื่อเป็นข้อมูลให้กับสภาเภสัชกรรมและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา นำไปปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้เป็นแนวทาง เพื่อกระตุ้นให้เจ้าของธุรกิจร้านยาเกิดความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญ ของโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยานี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ต่อโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านอาหาร

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงทัศนคติของผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอเมืองเชียงใหม่ต่อโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านอาหาร
2. สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการร้านอาหารตระหนักถึงความสำคัญและเข้าร่วมโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านอาหารนี้มากขึ้น

1.4 นิยามศัพท์

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ พฤติกรรม และความคิดเห็น ของผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ต่อโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านอาหาร

ผู้ประกอบการร้านอาหารในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลที่เป็นผู้ประกอบการร้านอาหารซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

โครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านอาหาร หมายถึง โครงการที่เกิดขึ้นโดยสภาเกษตรกรและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเพื่อรับรองร้านอาหารที่ผ่านมาตรฐานตามที่สภาเกษตรกรกำหนด

มาตรฐานการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านอาหาร หมายถึง ข้อกำหนดที่สภาเกษตรกรกำหนดขึ้นเพื่อรับรองคุณภาพร้านอาหาร โดยมีมาตรฐานดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 สถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งสนับสนุนบริการ

มาตรฐานที่ 2 การบริหารจัดการเพื่อคุณภาพ

มาตรฐานที่ 3 การบริการเกษตรกรที่ดี

มาตรฐานที่ 4 การปฏิบัติตามกฎระเบียบและจรรยาบรรณ

มาตรฐานที่ 5 การให้บริการและการมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม